

L. V. Bordyuk,

Lviv Polytechnic National University

CULTURAL IMPLICATIONS IN TRANSLATION FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

У статті акцентується увага на культурно зумовленому підході до перекладу. Розглядається мовна картина світу носіїв англійської та української мов як один із визначальних факторів адекватного перекладу.

Ключові слова: переклад, культурні імплікації, мовна картина світу, американська/британська/українська лінгвокультура.

В статье акцентируется внимание на культурно обусловленном подходе к переводу. Рассматривается роль языковой картины мира носителей английского и украинского языков как одного из определяющих факторов полного перевода.

Ключевые слова: перевод, культурные импликациии, языковая картина мира, американская/британская/украинская лингвокультура.

In this paper, we have attempted to give an outline of cultural implications in providing a faithful translation, in general, and English/Ukrainian contexts, in particular. Current challenges of translation as a process and a quality product have been addressed. The shaping of intercultural competence as part of effective translation practice has been emphasized. The world views of American/British and Ukrainian speakers have been considered as a critical factor of a faithful translation. Some practical suggestions for acquiring language via culture in the process of translation have been made. The implementation of the principles of cross-cultural sensitivity in translation students education has been demonstrated.

Cultural implications in translation have been considered through the prism of language and culture interdependence and interaction.

Key words: translation, cultural implications, world view, American/British/Ukrainian language and culture studies.

The university course in Translation Theory and Practice (English-Ukrainian intercultural aspect) is concerned with both theory and practice. The theory identifies the mental and cognitive processes involved in both oral and written translation: understanding the text, deverbalizing its language, re-expressing sense. For the purposes of translation, languages are a means of transmitting sense. The importance of theoretical knowledge lies in the fact that it helps translators acquire the understanding of how discourse and linguistic choices are made in the process of translation.

Translation is considered to be a process of conveying messages (ideas, thoughts, concepts etc) across linguistic and cultural barriers. Translators/interpreters are regarded mediators between two (or more) languages and cultures. Such an approach resulted in an intensive theoretical and empirical research by scholars in the field and professional translators/interpreters [3; 4; 5; 9; 10]. Frederick Fuller argues that the fact that we are able to produce an equivalent in English for every word does not mean that we can give an adequate translation of the text. It is critical that translation implies that we have the capacity to enter into the mind, the world, and the culture of the speakers or writers and we can express their thought in a manner that is not only parallel to the original, but also acceptable to the target language [3]. The question of what happens when a text is imported from one cultural context to another is essential to the theory and practice of translation and reflects the balance between the wish to be faithful to the original text and the wish to fit into the new cultural context of the target language.

From a sound research perspective translation studies are to be integrated with cultural studies of both source and target languages. One of the major factors influencing our effectiveness in communicating with people from other cultures is our ability to understand their culture. Hall E. maintained that «culture is communication» and «communication is culture» [5]. Culture, in a broad sense, is viewed as a process, a way of perceiving, interpreting, feeling, and being in the world. It is central for intercultural education that cultural issues of values, beliefs and attitudes are the most difficult to teach. Likewise, they are the most problematic and challenging to translate/interpret. Experts in intercultural communication argue that many aspects of western culture, especially western patterns of discourse, are carried within English [11].

Wierzbicka A. claims that we are different people not only because we speak different languages, but we think differently, feel differently and relate to other people differently [12].

More specifically concerned with language and translation, Newmark P. defines culture as *the way of life and its manifestations* [8]. Discussing the problems of correspondence in translation, Nida E. confers equal importance to both linguistic and cultural differences between the source and the target languages and concludes that differences between cultures may cause more severe complications for a translator that do differences in language structure [9]. Translation, involving the transposition of thoughts expressed in one language by one social group into the appropriate expression of another group, entails a process of cultural decoding, re-coding and en-coding. The integrated approach considering both source and target cultures seems to be the most appropriate. Thus, the transcoding (decoding, recoding and encoding) process should be focused not merely on language transfer but also – and most importantly – on cultural transposition.

The idiom of a language, along with the concepts of equivalence and culture is central to theory and practice of translation. One of the sections of his book Translation Duff A. titles «Idiom: from one culture to another» thus emphasizing the interrelation between these concepts claiming that translation focuses on both the transfer from one language to another and from one culture to another [2]. The translation process as communication with strangers, i.e. people from other culture, presents the challenge of having to understand their cultural backgrounds and their communicative patterns.

A renowned expert in the field of language and culture studies Claire Kramersch emphasized in her paper *Proficiency Plus: Next Step* the essential role and place of cultural expertise in effective intercultural communication. She provides an example of an American female student improving her German on the Au-Pair Program in Germany. After a year of living in the country she was frustrated to learn that there is just one polite formula to be used where Americans have three – *Excuse me / I'm sorry/ Pardon? (I beg your pardon?)* [7].

One of the challenges that a translator faces is how to manifest the cultural nuances of the source language. It is essential to focus on the usage and cultural context in the translation process. Although an equivalent of the word may exist in another lan-

guage, many times it lacks the cultural connotations associated with it, e.g.: *car pool, red curb, brown paper lunch, to take a red eye, garbage/trash/litter* etc. Faithful translation pertains the idiom of both SL and TL as a specific character, a form of expression peculiar to these languages. A word is more than what is found in a dictionary, and it contains a series of semantic levels dictated by the cultural context (e.g. a). Let's analyze some of the above examples closely [1]:

Car pool – a group of people who travel together to work, school etc in one car and share the costs – домовленість між групою людей (сусідами, колегами, друзями) користуватися одним автомобілем для того, щоб дістатися до роботи, школи тощо, і при цьому спільно покривати видатки.

Carpool lane – a special lane on a US freeway which can only be used by cars containing two or more people at times when the roads are very busy – особлива смуга руху на американських автострадах, використовувати котру дозволено лише автомобілям, у яких перебуває не менше двох осіб; при цьому для них скасовано встановлену для інших автомобілів оплату за проїзд даною автострадою.

Brown-bag lunch (AE) – to bring your lunch to work, usually in a small brown paper bag (I'm brownbagging it this week) – принести з собою на роботу їжу у простому паперовому коричневому пакеті, замість обіду у кафетерії університету, офісу тощо.

To take a red-eye (AE) – an airplane with passengers on it that flies at night. *I took the red-eye from Chicago to LA.* – здійснити нічний переліт, як правило із східного на західне (чи навпаки) узбережжя США.

Cultural nuances may be confusing even when using British English or American English. Thus, a *public school* is 1) a private fee-paying British and especially English secondary school where children usually live as well as study. Public schools are known for their high academic standards and are considered prestigious. They are expensive and attended usually by people of high social status or with a lot of money. The most famous schools include Eton, Harrow and Winchester. 2) (especially in the US and Scotland) a free local school, controlled and paid by the state, for children who study there but live at home. Thus, the Ukrainian equivalent for American English *public school* is *державна, загальнодоступна школа* and for British English – приватна дорога престижна привілейована школа для вищих верств суспільства.

The word *faculty* may be ambiguous when translated out of the cultural context. Thus, In BE it means a group of similar subjects department in a university: *The department of physics is in the Faculty of Science* and corresponds to Ukrainian *факультет* (університету), meanwhile in AE it is used to denote all the teachers and other professional workers of a school, university, or college and corresponds to Ukrainian *професорсько-викладацький склад*. The expression *faculty and staff* (*професорсько-викладацький склад та допоміжний персонал*) is part and parcel of university life of US colleges and universities.

Ukrainian people at home, work, school, a public place etc dispose of both the remnants of food or wasted paper in *смітник, відро для сміття* (though the situation is becoming to change). In intercultural studies little things like the attitude of different nationalities with respect to disposing of *trash/garbage/litter* are regarded noticeable. When translating these words into English people from Ukrainian culture are to be aware of different cultural patterns and lexical ways of rendering the meaning into the target language [1]. Thus, in the US where the recycling system is employed they have different containers for *trash* (*харчові відходи*) and *litter* (*паперові/офісні відходи*).

While the Yellow Pages are useful, people rely most heavily on staff, friends, and other people. – *Yellow Pages* – телефонний довідник, а не жовта преса.

He was a male Caucasian. A large man. About six foot two – це був білий чоловік, Кремезний. *Прийближно 188см на зріст*. The elements of the Imperial System of Measuring typical of British and American cultures (*inch, foot, yard, mile, pound (lb), gallon* etc) should be rendered into Ukrainian via the Metric System typical of Ukrainian culture, namely: *сантиметр, метр, кілометр, кілограм, літр* тощо.

The office was an enormous corner suite overlooking the city – a corner office is a sign of success in American business world – Це був величезний кутовий офіс із виглядом на місто (кутовий офіс – як ознака статусу у корпоративній культурі в США)

3 Br/2Ba, ni cpts, lndry, prkg, utils pd – типове американське оголошення про оренду квартири, у якому зазначено, що у помешканні 3 спальні, 2 ванні кімнати, нове килимове покриття на підлозі, паркінг та усі комунальні послуги включено.

He was an Ivy League student – Він був студентом одного з найпрестижніших університетів на східному узбережжі США. (*Cultural note*: the Ivy League is a group of old and very respected universities in the eastern part of the US, consisting of Brown University, Columbia University, Yale, Harvard, Princeton, Cornell, the University of Pennsylvania, and Dartmouth).

Thus, it is crucial for performing translation to develop the skill to look beyond words into the realm of meaning. Cultural boundaries may never be overcome but they can be lessened to the point that effective interaction may occur. Gudykunst and Kim claim that «people who are effective in communicating with strangers do not use the perspective of their own culture when interpreting the behavior of people from other cultures. Rather, effective communicators use a third-culture perspective which serves as a psychological link between their cultural perspective and that of the stranger» [4, p.196]

Kramsch C. strongly criticized a conventional, tourist's, approach to learning culture in a foreign classroom: «Culture is commonly seen as making the study of a foreign language more attractive and as providing a welcome relief from grammar and vocabulary exercises. Learning about a foreign culture is not expected to require any intellectual effort since it is generally conceived only as the tourist's view of the foreign ways of life» [6, p.122].

Translation is an integral algorithm of equivalence, idiomaticity and culture which is maintained by the sound balance of the deep and surface structure. When ignored, it can lead to misunderstanding and failure of communication [1, p.28]. In a dubbed Ukrainian version of the American movie *Sex and the City* one of the main characters, whose name was Miranda, asked her friend who had been interrogated at the police station whether they *had read Miranda rights* to her. Word-for-word Ukrainian translation (*прочитати слова Міранди*) distorted the sense and thus resulted in miscommunication. The idiomatic American expression *to inform/read/tell Miranda rights is a technical legal term and is to be translated into Ukrainian as зачитати затриманому його/її права*. The interpreter was not aware of the cultural implication of this expression. Culture note will make up for this gap: *In the US the legal rights that a person being arrested by the police must be told about. These include the right to remain silent and the right to get advice from a lawyer. These rights were established by the Miranda decision in the US Supreme Court in 1966, in the case of Miranda vs Arizona.*

These are just some examples from the realm of English/Ukrainian cultural parallels to prove that the course in Translation and Interpreting is regarded as a meeting between Languages and Cultures. Translating interculturally is a great intellectual effort.

References:

1. Bordyuk L. Translation Theory & Practice :English-Ukrainian Intercultural Aspect / L. Bordyuk. – Lviv : Lviv Polytechnic Press, 2012. – 100 p.

2. Duff A. Translation / A. Duff. – Oxford : Oxford University Press, 1989. – 160 p.
3. Fuller F. The Translator's Handbook. With Special Reference to Conference Translation from French and Spanish / F. Fuller. – The Pennsylvania State University Press, 1984. – 159 p.
4. Gudykunst W. and Y. Kim. Communicating with Strangers: An Approach to Intercultural Communication / W. Gudykunst and Y. Kim. – New York : Random House, 1984. – 273 p.
5. Hall E. T. (1976). Beyond culture / E. Hall. – Garden City, NJ : Anchor Books / Doubleday. – 256 p.
6. Kramsch C. Context and culture in the language teaching / C. Kramsch. – Oxford : Oxford University Press, 1993. – 303 p.
7. Kramsch C. Proficiency Plus: The next step / C. Kramsch. – PENN Language News 7:1993, University of Pennsylvania. Reprinted in Center for Applied Linguistics ERIC Digest December 1996. – P. 11–29.
8. Newmark P. Approaches to Translation / P. Newmark. – Oxford : Pergamon Press, 1981. – 213 p.
9. Nida E. Towards a Science of Translation / E. Nida. – Brill, Leiden, 1964. – 331 p.
10. Pym A. Exploring Translation Theories / A. Pym. – London : Routledge, 2014. – 175 p.
11. Scollon R., S. Scollon and R. H. Jones. Intercultural Communication: A Discourse Approach / R. Scollon, S. Scollon and R. H. Jones. – John Wiley & Sons, 2012. – 282 p.
12. Wierzbicka A. Emotions across Languages and Cultures: Diversity and Universals / A. Wierzbicka. – Oxford : Oxford University Press, 1999. – 349 p.

УДК 811.111.06.053

Т. Р. Ананко,

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ

ЛІНГВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Стаття присвячена аналізу лінгво-стилістичних особливостей україномовного політичного дискурсу на основі промов Президента України. Увага приділяється також засобам відтворення стилістично-маркованих одиниць англійською мовою.

Ключові слова: політичний дискурс, переклад, метафора, ідіома.

Статья посвящена анализу лингво-стилистических особенностей украиноязычного политического дискурса на основе выступлений Президента Украины. Внимание уделяется также способам передачи стилистически-маркированных единиц на английский язык.

Ключевые слова: политический дискурс, перевод, метафора, идиома.

The article is dedicated to the analysis of linguistic and stylistic peculiarities of Ukrainian political discourse based on the speeches of the President of Ukraine. The attention is also paid to the ways of translation of stylistically-marked units into English.

Key words: political discourse, translation, metaphor, idiom.

Політичні події, які динамічно розвиваються і змінюють наше суспільство, безперечно сьогодні домінують у нашому соціальному житті. Політична комунікація набуває значного поширення і викликає неабиякий інтерес різних прошарків населення. Крім того, на міжнародній арені стрімко зростає зацікавленість у політичних подіях в нашій країні, що зумовлює актуальність аналізу україномовного політичного дискурсу та особливості його перекладу англійською мовою.

Вслід за Т. Дейком ми вважаємо політичний дискурс дискурсом політиків [8, с. 20], що репрезентує складне комунікативне явище, яке реалізується в політичній сфері та має пряму або непряму орієнтованість на питання розподілу й використання політичної влади [5, с. 33], а також має за мету вплинути на прийняття політичних рішень. Важливо зазначити, що політичний дискурс є інституційним, оскільки комунікант, як правило, виступає не як приватна особа, а як представник політичної партії, країни, або владної структури [1, с. 281]. Дослідники відносять політичний дискурс до особливого типу спілкування, який характеризується великим ступенем маніпулювання. У цьому зв'язку інтерес до вивчення політичної комунікації зумовлений, по-перше, пошуком оптимальних засобів впливу політиків на цільову аудиторію, а по-друге, необхідністю розпізнавання аудиторією істинних інтенцій мовця і прихованих механізмів маніпулювання [6, с. 6].

Стаття присвячена аналізу лінгво-стилістичних особливостей україномовного політичного дискурсу, репрезентованого виступом президента України Петра Порошенка перед Парламентом Канади, а також позачерговим посланням до Верховної Ради та їхнім відтворенням англійською мовою.

Відповідно до когнітивного фактору, який репрезентує результати сприйняття комунікантом оточуючого світу й предметно-пізнавальної діяльності людей, а також враховуючи адресантно-адресатну конфігурацію ілюстративного матеріалу, ми можемо виокремити спрямованість політичного дискурсу президента України до двох основних адресатів: внутрішню аудиторію – громадян країни, і зовнішню аудиторію – представників політичної еліти Канади.

Т. Дейк зазначає, що політичний дискурс продукується в більшості випадків окремими промовцями, тому засоби, які вживаються для персоналізації групових переконань, підкреслюють особливі характеристики дискурсу [8, с. 15]. Так, у виступі Президента України перед парламентом Канади враховуються, перш за все, прагматичні чинники, а саме адресування промови до зовнішньої аудиторії. Основна комунікативна мета промови полягає у тому, щоб показати наскільки тісні зв'язки встановлені між двома націями, підкреслити, який значний вклад зробили канадці у розвиток політичних відносин з Україною та продемонструвати вдячність українців. Важливим є створення емоційного впливу на політичну картину адресата для того, щоб переконати його у правильності висловлюваних ідей задля залучення на свій бік якомога більшої кількості прихильників [4, с. 58]. З цієї метою широко вживаються:

- форми суперлативів: *one of the soundest supporters of Ukraine – один із найгучніших прихильників України; Ukraine is probably the most Canadian nation after Canada itself. – Українці, ймовірно, найбільш канадська нація після самої Канади. You are always with us at the most critical junctures. – За важких часів ви завжди з нами. The biggest mission during our elections – найбільша команда спостерігачів.*

- порядковий числівник *first*: *Canada was the first to recognize Ukraine's independence [13]. – Канада стала першою, хто визнав незалежність України [11].*

- емфатичні конструкції з негативними частками і займенниками: *No other leader or nation, no one, (...) was so straightforward and earnest [13]. – Жоден інший лідер або нація, ніхто не був таким щирим та прямим [11].*